

MINISTERSTVA ZAHRANIČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

SZLOVÁK KÖZTÁRSASÁG
KÜL- ÉS
EURÓPAI ÜGYEK
MINISZTERIUMA

MINIST
OF FORE
AND EUROPEA
OF THE SLOVA

MINISTERIO DE ASUNTOS EXTERIORES

2024

**MINISTERSTVO
ZAHRA NIČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Výročná správa Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky za rok 2024

© Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky, Bratislava 2025
Všetky práva vyhradené

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
Hlboká cesta 2
833 36 Bratislava 37

Tel.: +421 2 5978 1111, +421 906 07 2222
Email: info@mzv.sk
Webová stránka: www.mzv.sk

Ilustračné foto: MZVEZ SR

OBSAH

Hlavné udalosti v roku 2024	1
Hlavné projekty v roku 2024	2
Susedstvo, partnerstvá a geopolitika	3
Bezpečné Slovensko v nestabilnom svete	11
Európska politika	15
Prosperita a solidarita	17
Prezentácia a komunikácia	20
Služba občanom	22
Efektívna zahraničná služba	23

HLAVNÉ UDALOSTI V ROKU 2024

1) 20. výročie vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie a Severoatlantickej organizácie

Tieto výročia využilo MZVEZ SR na zdôraznenie pozitívnych aspektov a prínosov nášho členstva občanom naprieč celým Slovenskom.

2) Voľby do Európskeho parlamentu a formovanie novej Európskej Komisie

Slovensko dosiahlo vo voľbách do Európskeho parlamentu v júni 2024 historicky najvyššiu volebnú účasť (34,38 %). V procese formovania novej Komisie získalo Slovensko mimoriadne dôležité portfólio obchodu a hospodárskej bezpečnosti.

3) Uzavretie strategických partnerstiev s Azerbajdžanom, ČĽR a Kórejskou republikou

Strategické partnerstvá s krajinami Ázie, ktoré počas oficiálnych návštev v priebehu roka uzavrel predseda vlády SR R. Fico, reflektujú posun geopolitického ťažiska do Indopacifiku a sú súčasťou zahraničnej politiky na štyri svetové strany.

4) Oficiálna návšteva predsedu vlády SR R. Fica v Brazílii (december 2024)

Poskytnutie impulzu k intenzívnejšiemu rozvoju spolupráce s kľúčovým partnerom Slovenska v regióne Južnej Ameriky.

5) Posilnenie siete zastupiteľských úradov vo svete

Vláda SR rozhodla o otvorení veľvyslanectiev v Alžírsku, na Filipínach, v Malajzii, v Tanzánii a styčného úradu v Etiópii. Zároveň bolo rozhodnuté o znovuotvorení veľvyslanectiev v Austrálii a v Belgicku.

6) Pokračujúca podpora Ukrajiny, ktorú podčiarkli dve spoločné rokovania vlád SR a Ukrajiny v apríli v Michalovciach a v októbri v Užhorode

V ich rámci bola prijatá Cestovná mapa o realizácii spoločných projektov. SR poskytovala Ukrajine pomoc v humanitárnej a rozvojovej oblasti a patrila medzi najvýznamnejších dodávateľov elektrickej energie na Ukrajinu.

7) Podpora mierových iniciatív pre riešenie konfliktu na Ukrajine

Potvrdená aj účasťou ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí J. Blanára na Mierovom samite vo Švajčiarsku (jún 2024).

8) Pretrvávajúca podpora integračných ambícií partnerov na západnom Balkáne

Téma oficiálnej návštevy predsedu vlády SR R. Fica v Srbsku (november 2024). Predsedu vlády SR sprevádzalo takmer 70 slovenských podnikateľov zastupujúcich 44 slovenských firiem.

9) Samit pre budúcnosť, ktorý prebiehal na úvod 79. Valného zhromaždenia OSN

Zadefinovanie hlavných priorít a opatrení na riešenie globálnych výziev.

10) SR v roku 2024 predsedala Bezpečnostnému výboru OBSE, jednému z troch hlavných výborov OBSE

HLAVNÉ PROJEKTY V ROKU 2024

1) Kultúrne a spomienkové podujatia k jubilejným výročiam našej histórie

20. výročie vstupu SR do EÚ a NATO, 35. výročie Nežnej revolúcie, 80. výročie SNP.

2) Realizácia humanitárnych evakuačných letov z Bejrútu do Bratislavy

Do bezpečia bolo prepravených celkovo 94 osôb.

3) Zriadenie Medzinárodného operačného krízového centra v rámci MZVEZ SR

Kontaktný bod pre občanov s nepretržitou prevádzkou.

4) Realizácia projektu lietajúcich konzulov

Dočasné personálne posilnenie zastupiteľských úradov a spracovávanie žiadostí o víza.

5) MZVEZ SR pripravilo novú Strednodobú stratégiu rozvojovej spolupráce SR na roky 2025 – 2030

6) Posilnenie dimenzie ekonomickej diplomacie

Posilnenie siete ekonomických diplomatov a uzavretie viacerých dohôd s kľúčovými partnermi (MH SR, MPRV SR, SARIO, Eximbanka, Rada slovenských exportérov). Pokračovali overené projekty ekonomickej diplomacie: Exportné fórum, Inovačné dni, Firemné dni a „Z regiónov do sveta“.

7) Vlajkové projekty kultúrnej diplomacie v Belgicku a Francúzsku

Doplnkové podujatia Týždeň/Mesiac Slovenska v Bosne a Hercegovine, Spojenom kráľovstve, Argentíne a Kórejskej republike.

8) Konferencia Slovenská republika a Slováci žijúci v zahraničí 2024

Pozvanie prijalo 60 zástupcov krajanských organizácií a spolkov z 22 krajín sveta, ale aj vysokí ústavní činitelia SR.

SUSEDSTVO, PARTNERSTVÁ A GEOPOLITIKA

DOBŘE SUSEDSKÉ VZTAHY A PARTNERSTVÁ

Česká republika

Slovensko potvrdilo záujem o nadštandardné vzťahy s Českou republikou. Počas návštevy ministra zahraničných vecí ČR v Bratislave v júni sa partneri dohodli na zintenzívnení medzirezortného dialógu a spolupráce. Do Prahy smerovala záverečná zahraničná návšteva prezidentky Z. Čaputovej a následne prvá oficiálna zahraničná cesta prezidenta SR P. Pellegriniho. Rokovania ministrov zahraničných vecí a prezidentov potvrdili obojstranný záujem o rozvíjanie výnimočných vzájomných vzťahov, pričom osobitnú pozornosť venovali mladej generácii. Česká republika do júla 2024 velila mnohonárodnej bojovej skupine NATO v SR a spolu s ďalšími krajinami pokračovala v ochrane vzdušného priestoru SR. Potvrdzovala sa aj intenzívna parlamentná dimenzia diplomacie, vrátane najvyššej úrovne. V auguste sa na okraj samitu S3 uskutočnilo bilaterálne stretnutie povereného predsedu NR SR s predsedníčkou českej poslaneckej snemovne. Predseda Senátu Parlamentu ČR navštívil SR v októbri 2024.

Maďarsko

Vzťahy s Maďarskom boli zamerané na rozvoj obojstranne výhodnej a konštruktívnej spolupráce zameranej na praktické výsledky. Ich dynamiku reflektovali mnohé dvojstranné stretnutia na najvyššej politickej úrovni, vrátane návštevy premiéra SR a prezidenta SR v Maďarsku. Pokračoval intenzívny dialóg viacerých rezortov na ministerskej úrovni. Popri politickej dimenzii sú dôležitým pilierom ekonomické vzťahy, sprevádzané kontinuálnym nárastom vzájomného obchodného obratu. S cieľom podporiť slovenských exportérov a slovenské firmy pôsobiace v zahraničí, minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR J. Blanár počas svojej novembrovej návštevy Budapešti otvoril 3. ročník konferencie Visegrad 4 Business. Maďarsko v roku 2024 predsedalo Rade EÚ, pričom mnohé priority, napríklad v odvetví energetiky, bezprostredne reflektovali aj záujmy Slovenska.

Poľsko

V roku 2024 pokračovali poľsko-slovenské kontakty medzi politickými predstaviteľmi na najvyššej úrovni. Uskutočnili sa rozlúčková a nástupná návšteva prezidentov SR, ako aj ďalšie dve návštevy prezidenta SR na samite Arraiolos v Krakove a stretnutie V4 vo Wisle. Premiéri sa stretli na jeseň vo Vroclave na okraj mimoriadneho „povodňového“ mini-samitu lídrov a neskôr neformálne v Tatranskej Javorine. Ministri zahraničných vecí sa stretli na okraji samitu NATO vo Washingtone. Dialóg sa rozvíjal aj v téme obnovy Ukrajiny, v ktorej sa v tomto roku rozbehla tzv. „Karpatská iniciatíva“ ako platforma pre slovensko-poľsko-ukrajinskú spoluprácu na vybraných projektoch. Poľsko predsedalo od polovice roka 2024 vo formáte V4.

Rakúsko

Význam bilaterálnych politických, hospodárskych a kultúrnych vzťahov podčiarkla rozlúčková návšteva prezidentky SR Z. Čaputovej v Rakúsku, ako aj úvodná návšteva prezidenta SR P. Pellegriniho vo Viedni krátko po nástupe do funkcie. Pod záštitou prezidentov Slovenska a Rakúska sa konal v októbri vo viedenskom Dóme sv. Štefana galakonzert k 20. výročiu vstupu SR do EÚ. SR ratifikovala bilaterálnu dohodu s Rakúskom o spolupráci rýchlych zdravotných služieb v pohraničných regiónoch.

SUSEDSTVO, PARTNERSTVÁ A GEOPOLITIKA

Ukrajina

SR v roku 2024 pokračovala v podpore Ukrajiny s dôrazom na humanitárnu a rozvojovú pomoc, či podporu energetickej bezpečnosti. Slovensko principiálne vyjadrovalo podporu zvrchovanosti a územnej celistvosti Ukrajiny. Vláda SR na všetkých medzinárodných fórach a rokovaníach s partnermi apelovala na čo najskoršie ukončenie bojov a aktívne zapojenie diplomacie do hľadania spravodlivého a trvalého mieru. V uplynulom roku sa s Ukrajinou výrazne oživila dvojstranná spolupráca s dôrazom na praktické kroky. Prezidenti P. Pellegrini a V. Zelenský sa stretli na okraj samitu NATO v USA. Uskutočnili sa dve spoločné rokovania vlád pod vedením premiérov R. Fica a D. Šmyhaľa v apríli v Michalovciach a v októbri v Užhorode. Bola schválená Cestovná mapa, ktorá ustanovila významné spoločné projekty v oblasti dopravnej, cezhraničnej a energetickej infraštruktúry. SR v júni podporila otvorenie prístupových rokovaní s Ukrajinou. SR podporuje integráciu Ukrajiny do EÚ za podmienky splnenia príslušných kritérií.

REGIONÁLNE A BILATERÁLNE PARTNERSTVÁ

Vyšehradská skupina (V4)

Napriek rozdielnym názorom na niektoré zahraničnopolitické témy zostáva V4 významným formátom regionálnej spolupráce. Záujem na pokračovaní rozvoja vzájomných vzťahov a potrebe viesť dialóg vyjadrili predsedovia vlád V4 počas summitu v Prahe vo februári 2024 počas českého predsedníctva vo V4. Udržanie V4 ako dôležitého nástroja na koordináciu v oblastiach spoločného záujmu hlavne v európskych témach bolo predmetom stretnutia ministrov zahraničných vecí V4 v Prahe v marci 2024. O vojne na Ukrajine diskutovali v Prahe predsedovia parlamentov V4 v rozšírenom formáte V4+ spoločne s Ukrajinou.

Podujatia na vysokej úrovni uzatvorilo tradičné koncoročné stretnutie hláv štátov V4 vo Wiste iniciované poľským predsedníctvom vo V4. Okrem toho sa vzájomný dialóg v tomto formáte sústredil na praktický rozmer medzirezortnej spolupráce. Projekty regionálnej spolupráce naďalej podporoval aj Medzinárodný vyšehradský fond.

Slavkovský formát (S3)

Ťažiskovými témami Slavkovského formátu počas rakúskeho líderstva bola okrem aktuálnych zahraničnopolitických a bezpečnostných otázok najmä spolupráca v oblasti energetickej bezpečnosti, nelegálnej migrácie a európskej integrácie regiónu západného Balkánu. České líderstvo S3 zdôraznilo spoluprácu v oblastiach spoločného záujmu ako digitálna transformácia, medzinárodné právo, dopravná infraštruktúra a rozvojová spolupráca. Národní koordinátori S3 vo Viedni potvrdili relevantnosť tejto neformálnej platformy a pokračovanie regionálnej spolupráce. Rozvíjala sa aj parlamentná dimenzia, v rámci ktorej sa na úrovni predsedov parlamentov v auguste v Salzburgu uskutočnilo spoločné rokovanie v rozšírenom formáte S3+ za účasti zástupcov Chorvátska, Slovinska a Talianska.

Iniciatíva Central 5 (C5)

Stredoeurópska päťka, združujúca Česko, Maďarsko, Rakúsko, Slovensko a Slovinsko, potvrdila význam regionálnej spolupráce v stredoeurópskom priestore svojím presahom na aktuálne zahraničnopolitické otázky. Stretnutie ministrov zahraničných vecí C5, ktoré sa konalo v Lubľane v marci 2024, dominovali témy rozširovania a vnútorných reforiem EÚ, migrácie, Ukrajiny a konfliktu na Blízkom východe. Téma západného Balkánu bola prerokovaná ministrami zahraničných vecí C5 prvýkrát v rozšírenom formáte za účasti Čiernej Hory.

SUSEDSTVO, PARTNERSTVÁ A GEOPOLITIKA

PARTNERSKÝ DIALÓG V EURÓPE

Nemecko

Uskutočnila sa nástupná návšteva predsedu vlády SR R. Fica a predsedu NR SR P. Pellegriniho v NSR, následne rozlúčková návšteva prezidentky SR Z. Čaputovej, ako aj oficiálna návšteva novozvoleného prezidenta P. Pellegriniho v Berlíne. Oficiálnu návštevu NSR uskutočnil v októbri 2024 minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR J. Blanár. Úspešne prebiehala implementácia Akčného plánu spolupráce na roky 2023 – 2025 realizovaného formou spoločných projektov na úrovni zainteresovaných rezortov oboch krajín. V kontexte vojny na Ukrajine pokračovala spolupráca SR s NSR v oblasti obrany a bezpečnosti. Nemecké jednotky boli súčasťou mnohonárodnej bojovej skupiny NATO na Slovensku, pokračovala spolupráca vo výrobe vojenskej techniky a pri jej rekonštrukcii v opravárenskom hube v Michalovciach.

Francúzsko

Napíňal sa Akčný plán slovensko-francúzskeho strategického partnerstva na roky 2023-2027 v oblasti politického partnerstva, ktoré je postavené na zdieľaných záujmoch, s cieľom posilniť spoluprácu v rámci EÚ. V ekonomickej sfére došlo k ďalšiemu prehĺbeniu slovensko-francúzskej spolupráce, najmä v oblasti jadrovej energetiky zameranej na dlhodobé dodávky jadrového paliva. Výnimočnú príležitosť pre prezentáciu Slovenska, kultúry a cestovného ruchu, poskytl olympijské a paralympijské hry v Paríži.

Taliansko

Pokračovali úzke politické kontakty a intenzívny politický dialóg medzi SR a Talianskom. Všeobecne dynamická a pragmatická spolupráca sa zintenzívnila hlavne v ekonomickej oblasti, s dôrazom na rozvoj energetiky a infraštruktúry. Krajinu navštívili viacerí slovenskí ministri a rokovania využili na podporu hospodárskych vzťahov, obchodu a investícií, policajnej, obrannej či kultúrnej spolupráce.

Došlo k posilneniu kontaktov medzi univerzitami smerujúcich k intenzívnejšej výmene študentov a profesorov, rozvoju spolupráce v oblasti výskumu či zavedeniu tzv. dvojitych titulov. Perspektívnou sa javí aj spolupráca pri obnove Ukrajiny.

Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska

Slovensko pokračovalo v strategickom dialógu so Spojeným kráľovstvom a na viacerých fórach osobitne podporilo zámer jeho novej vlády o zblíženie a väčšiu koordináciu s EÚ v oblastiach spoločného záujmu, najmä bezpečnosti. Významným krokom k posilneniu spolupráce bol podpis Spoločnej deklarácie o zámere spolupracovať v boji a predchádzaní terorizmu, trestnej činnosti a nelegálnemu prisťahovalectvu.

Vatikán

Vatikán navštívilo viacero slovenských štátnych predstaviteľov, vrátane novozvoleného prezidenta SR P. Pellegriniho. SR poskytla Svätej Stoliči humanitárnu pomoc pre jej charitatívne projekty vo svete.

Ďalšie partnerstvá

Bilaterálne partnerstvá na najvyššej úrovni sme rozvíjali aj s ďalšími krajinami. V marci oficiálne navštívila Slovensko grécka prezidentka K. Sakellaropoulou, ktorá potvrdila vynikajúce bilaterálne vzťahy medzi Slovenskom a Gréckom. V priebehu roka uskutočnil prezident SR P. Pellegrini pracovné návštevy Holandska a Švajčiarska. Veľmi dobré bilaterálne vzťahy so Švajčiarskom a Lichtenštajnskom potvrdila novembrová návšteva ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR J. Blanára v týchto krajinách.

SUSEDSTVO, PARTNERSTVÁ A GEOPOLITIKA

Vojenská a obranná spolupráca zostala kľúčovým pilierom medzinárodnej angažovanosti Slovenska, najmä prostredníctvom zahraničných nasadení. Vzťahy v oblasti obrany so Španielskom a Portugalskom sa podarilo posilniť, keďže obe krajiny Pyrenejského polostrova prispeli svojimi jednotkami do Mnohonárodnej bojovej skupiny NATO na Slovensku. V decembri portugalský prezident Marcelo Rebelo de Sousa oficiálne navštívil portugalský vojenský kontingent dislokovaný v Centre výcviku Lešt, čím zdôraznil naše silné bilaterálne vzťahy. Prezident SR P. Pellegrini navštívil slovenský vojenský kontingent v Lotyšsku, ktorý je súčasťou posilnenej predsunutej prítomnosti NATO.

Rumunsko zostáva strategickým partnerom a je najväčším obchodným partnerom Slovenska v juhovýchodnej Európe. Upevňovali sa aj vzťahy s Chorvátskom, keďže obe krajiny majú spoločné postoje k európskym a transatlantickým otázkam. Kľúčovou príležitosťou na ďalšie prehĺbenie politického dialógu a spolupráce bude nadchádzajúce stretnutie predsedov vlád Slovenska a Chorvátska.

TRANSATLANTICKÁ VÄZBA

Transatlantická väzba je unikátnym historickým a strategickým partnerstvom medzi európskymi spojencami na jednej strane a USA a Kanadou na druhej strane. Je postavená na spoločných hodnotách demokracie, osobnej slobody a právneho štátu. Jej pilierom je spojenectvo v Severoatlantickej aliancii a spoločný záväzok kolektívnej obrany vychádzajúci zo Severoatlantickej zmluvy a nedeliteľnosti bezpečnosti spojencov na oboch stranách Atlantiku.

Spojené štáty americké

SR pokračovala v spolupráci s najdôležitejším strategickým mimoeurópskym spojencom. Posilňovanie úzkej transatlantickej spolupráce s USA v kľúčových oblastiach bezpečnosti, obrany, obchodu, a odolnosti malo v SR naďalej nadrezortný charakter. Rok 2024 začal pracovnou návštevou prezidentky SR Z. Čaputovej. Dve návštevy USA uskutočnil následne prezident SR P. Pellegrini. V júli 2024, na okraj Summitu NATO, absolvoval aj stretnutie s krajanmi a think-tankami. Strategický význam dvojstranných vzťahov s USA v oblasti obrany a bezpečnosti potvrdila návšteva ministra obrany R. Kaliňáka v USA pri príležitosti odovzdania prvých dvoch lietadiel F-16 pre SR. Stíhačky následne v júli prileteli na Slovensko.

USA pokračovali v dlhodobom záväzku posilňovania obranyschopnosti SR prostredníctvom spoločných výcvikov, účasti v mnohonárodnej brigáde NATO a bilaterálnych konzultácií, vrátane zasadnutia Skupiny pre obranu na vysokej úrovni v apríli 2024. Pokračovala spolupráca amerických a slovenských ozbrojených síl, pričom kľúčovú úlohu zohráva partnerstvo s Národnou gardou štátu Indiana, najmä pri adaptácii obrany na moderné technológie.

V kontexte podpory Ukrajiny dominovala našej spolupráci s USA najmä otázka obnovy a rekonštrukcie krajiny, ktorá bola predmetom rokovaní podpredsedu vlády SR pre plán obnovy a znalostnú ekonomiku P. Kmeca na Ministerstve zahraničných vecí USA v septembri 2024.

SUSEDSTVO, PARTNERSTVÁ A GEOPOLITIKA

Kanada

Vzťahy SR s Kanadou naďalej rámcovalo spojenectvo v NATO, podpora multilateralizmu a silný záujem o udržanie svetového poriadku založeného na dodržiavaní medzinárodného práva a noriem. Pokračovalo spoločné pôsobenie ozbrojených síl SR a Kanady v Lotyšsku v rámci posilnenej predsunutej prítomnosti na východnom krídle NATO, kde pod kanadským velením pôsobí približne 100 príslušníkov ozbrojených síl SR. Dlhodobé bezproblémové spojenecké a partnerské vzťahy s Kanadou dostali v roku 2024 nový impulz v politickej ako aj ekonomickej oblasti v podobe štátnej návštevy prezidentky SR Z. Čaputovej.

KRAJINY VÝCHODNEJ EURÓPY

Bilaterálne vzťahy s Ruskou federáciou boli naďalej ovplyvnené pokračujúcou vojnou na Ukrajine a obmedzeniami vyplývajúcimi zo sankcií EÚ proti Rusku. SR dôsledne poukazovala na nevyhnutnosť dodržiavať medzinárodné právo a snažiť sa o mierové riešenie krízy. S cieľom zachovať otvorené komunikačné kanály a tlmočiť uvedené postoje priamo ruskej strane sa na okraj medzinárodných podujatí v Turecku, v sídle OSN a na Malte uskutočnili stretnutia ministra zahraničných vecí J. Blanára s ruským ministrom zahraničných vecí S. Lavrovom. Kontakty s ruskou stranou boli využité aj na rokovania o pokračovaní v dodávkach zemného plynu, ropy a jadrového paliva, ako kľúčovej témy v slovensko-ruskej relácii.

Dvojstranné vzťahy s Bieloruskom boli v uplynulom roku naďalej obmedzené. Realizovali sa v rámci pokračujúcich reštriktívnych opatrení EÚ voči Bielorusku. Vzhľadom na význam relácie v rusko-ukrajinskom kontexte a predpokladanú zložitú a dynamiku vývoja, koncom roku bolo rozhodnuté obnoviť diplomatické zastúpenie SR v Minsku na úrovni veľvyslanca.

Slovensko pokračovalo v politickej, rozvojovej a expertnej podpore Moldavska v jeho úsilí o približovanie sa k EÚ. V rámci pokračujúceho procesu rozširovania EÚ sme moldavským partnerom odovzdávali naše integračné skúsenosti. V júni sa uskutočnila oficiálna návšteva podpredsedu vlády a ministra zahraničných vecí Moldavska M. Popsoia a v septembri oficiálna návšteva premiéra Moldavska D. Receana v Bratislave. V gescii ministerstiev hospodárstva SR a Moldavska vznikla spoločná Konzultatívna rada na podporu rozvoja ekonomickej a obchodnej spolupráce.

K dynamickému rozvoju vzťahov s krajinami južného Kaukazu prispeli kontakty našich ústavných činiteľov s tamojšími lídrami. V máji podpísal premiér SR R. Fico v Baku s azerbajdžanským prezidentom I. Alijevom spoločnú deklaráciu o budovaní strategického partnerstva. Na okraj Európskeho politického spoločenstva v novembri v Budapešti rokoval premiér SR R. Fico s arménskym partnerom N. Pašinjanom o bilaterálnej spolupráci. Základ spolupráce s Arménskom a Azerbajdžanom tvorí predovšetkým rozvíjanie potenciálu v oblasti energetiky a konektivity. Vo vzťahu ku Gruzínsku kládlo Slovensko dôraz na využívanie nástrojov rozvojovej spolupráce, dôslednú podporu zvrchovanosti a územnej celistvosti Gruzínska v rámci jeho medzinárodne uznaných hraníc ako aj na eurointegračné ambície krajiny.

Spolupráca s krajinami Strednej Ázie sa popri politickom dialógu sústredila predovšetkým na obchodno-ekonomickú oblasť. Aj s týmto cieľom sa uskutočnilo niekoľko stretnutí ministra zahraničných vecí J. Blanára s partnermi z regiónu na okraj multilaterálnych fór a podpredseda vlády a minister obrany R. Kaliňák navštívil Kazachstan a Uzbekistan.

SUSEDSTVO, PARTNERSTVÁ A GEOPOLITIKA

JUHOVÝCHODNÁ EURÓPA

Slovenská republika pokračovala v roku 2024 v aktívnej podpore krajín západného Balkánu v ich integračných ambíciách do EÚ, ktorej rozširovanie vnímame ako geostrategickú investíciu do mieru, bezpečnosti, stability a prosperity celej Európy. SR sa svojou politikou jasne zasadzovala za strategický prístup EÚ k regiónu západného Balkánu a potreby zachovania kredibility rozširovania EÚ. K tomuto cieľu napomáha aj činnosť SR v rámci neformálnej skupiny „Priatelia západného Balkánu“, ktorá sa zasadzuje za udržanie dynamiky rozširovania EÚ o západný Balkán a za urýchlený prístupový proces jeho krajín do EÚ.

Slovensko v rámci podpory politiky rozširovania EÚ o krajiny západného Balkánu pokračovalo v podpore eurointegračných ambícií Srbska, ktoré vnímame ako kľúčovú krajinu v regióne aj z pohľadu stability a bezpečnosti celého západného Balkánu. V roku 2024 došlo k zdynamizovaniu bilaterálnej spolupráce so Srbskom, čo potvrdili početné návštevy členov vlády SR, pričom okrem podpory integračných snáh Srbska bol dôraz kladený na rozvoj hospodárskej spolupráce. Vrcholom stykových aktivít bola novembrová oficiálna návšteva predsedu vlády SR R. Fica v Srbsku, v sprievode takmer 70 slovenských podnikateľov zastupujúcich 44 slovenských firiem.

Slovenská diplomacia aktívne spolupracovala s krajskou komunitou v Srbsku. Kovačické insitné maliarstvo dolnozemsých Slovákov bolo v decembri 2024 z rozhodnutia UNESCO zapísané do Reprezentatívneho zoznamu nemotného kultúrneho dedičstva ľudstva.

SR naďalej podporovala sprostredkovateľské úsilie EÚ v rámci Dialógu Belehrad – Priština s cieľom normalizovania vzťahov v rámci deklarácie NR SR z marca 2007.

Slovensko aktívne prispievalo k zdynamizovaniu eurointegračného pokroku Čiernej Hory, čo jej umožnilo vrátiť sa v roku 2024 na pozíciu regionálneho lídra v prístupových rokovaniach a prejsť do záverečnej fázy zatvárania kapitol.

Slovenská diplomacia naďalej podporovala reformno-integračné procesy Bosny a Hercegoviny, a podporila rozhodnutie EÚ o podmienечnom otvorení prístupových rokovaní s krajinou.

Slovensko odmietalo dodatočné politické podmienky vo vzťahu k Severnému Macedónsku, čo by ohrozovalo prístupové procesy do EÚ v celom regióne. Zotrvávalo pritom na obrane princípu zásluhovosti každej krajiny v transformačnom úsilí a prístupovom procese. V Severnom Macedónsku pokračovala realizácia projektu Národného konventu o EÚ za účasti expertov zo SR. Slovensko pokračovalo v pomoci pri ochrane hraníc Severného Macedónska účasťou príslušníkov Polície SR v misii EÚ FRONTEX.

Albánsko sa aj za podpory slovenskej diplomacie, významne posunulo v procese integrácie do EÚ otvorením prvých prístupových klastrov. Ďalšiemu rozvoju bilaterálnych hospodárskych vzťahov napomôže Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia, ktorá nadobudla platnosť v apríli 2024.

Vo vzťahu k Turecku, členskej krajine NATO, kandidátskej krajine do EÚ a významnému regionálnemu hráčovi, SR podporovala rozvoj dialógu a kooperácie, s dôrazom na hospodársku spoluprácu. Kľúčovou udalosťou bola návšteva tureckého ministra obchodu v Bratislave, počas ktorej bola podpísaná deklarácia o vytvorení Spoločného slovensko-tureckého ekonomického a obchodného výboru. Vzájomná komunikácia pripravila pôdu pre oficiálnu návštevu predsedu vlády SR v Turecku začiatkom roka 2025.

SUSEDSTVO, PARTNERSTVÁ A GEOPOLITIKA

ÁZIA A TICHOMORIE

Rok 2024 sa niesol v znamení realizácie jednej zo zahraničnopolitických priorít vyplývajúcich z programového vyhlásenia vlády SR – prehĺbenie a posilnenie diplomatických a ekonomických aktivít s krajinami indo-pacifického regiónu. V tomto kontexte vláda SR rozhodla o znovuotvorení veľvyslanectiev SR v Canberre a v Kuala Lumpur a otvorení nového veľvyslanectva SR v Manile (realizácia v priebehu roku 2025).

SR sa vo vzťahu k Čínskej ľudovej republike v roku 2024 zameriavala na intenzívny rozvoj kontaktov s dôrazom na pragmatickú spoluprácu v ekonomickej oblasti. SR artikulovala politiku „jednej Číny“, na druhej strane zdôrazňovala nevyhnutnosť dodržiavania status quo v Taiwanskej úžine zo strany Číny a ďalších zainteresovaných strán. Jednou z najvýznamnejších zahraničnopolitických aktivít Slovenska v roku 2024 bola oficiálna návšteva predsedu vlády SR R. Fica v Číne s delegáciou a podnikateľskou misiou. Návšteva potvrdila vysokú kvalitu bilaterálnych vzťahov, ktoré boli povýšené na úroveň strategického partnerstva zohľadňujúceho dlhodobé záujmy oboch krajín a posilňujúceho politické, ekonomické a kultúrne väzby. V otázke vojny na Ukrajine SR vyzývala Čínu, aby využila svoj globálny vplyv a úzke kontakty s Ruskom pri hľadaní spravodlivého mieru v súlade s Chartou OSN.

SR zvýraznilo svoj záujem o pokračovanie intenzívnej spolupráce s Kórejskou republikou prostredníctvom návštev na vysokej politickej úrovni. Počas návštevy premiéra na prelome septembra a októbra bolo oficiálne deklarované strategické partnerstvo medzi SR a Kórejskou republikou a podpísané memorandá o porozumení týkajúce sa spolupráce v oblasti energetiky a obchodnej a investičnej oblasti. Výsledkom úspešnej spolupráce je rozhodnutie Hyundai Mobis o novej investícii v hodnote cca € 500 mil. v Novákoch.

Oficiálna návšteva ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí v Indickej republike vo februári 2024 potvrdila záujem o posilnenie bilaterálnych vzťahov s dôrazom na hospodársku oblasť a pokračovanie vysokého politického dialógu.

Návšteva podpredsedníčky vlády a ministerky hospodárstva SR D. Sakovej a podpredsedu vlády a ministra životného prostredia SR T. Tarabu vo februári v Japonsku, ako aj návšteva podpredsedu hornej komory japonského parlamentu H. Nagahamu v Bratislave v máji 2024 potvrdili obojstranný záujem o prehĺbovanie vzájomných vzťahov a ich povýšenie na úroveň strategického partnerstva.

V októbri 2024 podpredseda vlády a minister obrany SR R. Kaliňák uskutočnil pracovnú cestu do Indonézie, kde rokoval s nastávajúcim prezidentom a vtedy ešte úradujúcim ministrom obrany Prabowo Subiantom. Slovensko sa usiluje o posilnenie hospodárskej spolupráce, najmä v oblasti obranného priemyslu. V roku 2024 sa zintenzívnili politické kontakty na najvyššej politickej úrovni s našim tradičným partnerom – Vietnamom. Predsedovia vlád oboch krajín rokovali na okraj Svetového ekonomického fóra v Davose v januári 2024.

SUSEDSTVO, PARTNERSTVÁ A GEOPOLITIKA

BLÍZKY VÝCHOD A AFRIKA

Politickú a ekonomickú nestabilitu v regióne Blízkeho východu umocnilo zhoršenie bezpečnostnej situácie v dôsledku vzniku nových a eskalácie starých konfliktov - Izraela s Iránom, Izraela s Hamasom a Hizballáhom a zmena režimu v Sýrii. Napriek tomu sa darilo naplňať jeden z hlavných cieľov zahraničnej politiky SR v regióne, ktorým je vytváranie vhodných podmienok pre vyvážené vzťahy s dôrazom na posilnenie hospodárskej spolupráce.

Rok 2024 priniesol posilnenie prítomnosti v Afrike formou rozhodnutia o znovuotvorení veľvyslanectva SR v Alžírii, otvorení veľvyslanectva SR v Dar es Salaame, ako aj styčného úradu SR v Addis Abebe. Slovensko od otvorenia nových zastupiteľských úradov očakáva zvýšenie intenzity ekonomickej aj politickej spolupráce s africkými krajinami a ich regionálnymi združeniami, vrátane Africkej únie, ktorá má sídlo práve v Etiópii.

Z pohľadu záujmov SR sa pozitívne pretavila konštruktívna spolupráca s Kubou do dosiahnutého pokroku v dlhodobej otázke riešenia kubánskeho dlhu.

Dôležitými udalosťami k prehĺbovaniu vzťahov s regiónom, s pozitívnym dopadom aj na Slovensko, boli ratifikácia modernizovanej asociačnej dohody EÚ-Čile v Národnej rade SR v novembri a ukončenie rokovaní o dohode medzi EÚ a zoskupením MERCOSUR v decembri.

LATINSKÁ AMERIKA A KARIBIK

Politické, diplomatické a ekonomické aktivity s krajinami regiónu Latinskej Ameriky a Karibiku posilnili v línii ambície vlády SR stanovenej v programovom vyhlásení. Dôraz sa kládol na rozvoj vzťahov s krajinami, kde môžeme stavať na tradičných väzbách z čias Československa.

Najvýznamnejšou politickou udalosťou bola decembrová oficiálna návšteva predsedu vlády SR R. Fica v Brazílii. Išlo o historicky prvú návštevu predsedu vlády SR v Brazílii a v regióne Južnej Ameriky. Návšteva poskytla impulz k intenzívnejšiemu rozvoju spolupráce s kľúčovým partnerom Slovenska v regióne Južnej Ameriky vo viacerých oblastiach s dôrazom na využívanie obchodno-investičných príležitostí.

BEZPEČNÉ SLOVENSKO V NESTABILNOM SVETE

SEVEROATLANTICKÁ ALIANCIA

V roku 2024 sme si pripomenuli dve významné jubileá, ktorými bolo 75. výročie vzniku Aliancie a 20. výročie slovenského vstupu do NATO. Slovensko je pevne ukotvené v bezpečnostnej architektúre Severoatlantickej aliancie a presadzuje diplomatické riešenia konfliktov s cieľom udržania stabilného a trvalého mieru. NATO, ktoré je globálne najsilnejšou politicko-vojenskou obrannou alianciou na svete, zostáva hlavným garantom našej suverenity a územnej integrity. Aktuálny medzinárodný vývoj potvrdzuje, že bezpečnosť Slovenska a ďalších spojeneckých štátov v euroatlantickom priestore je ovplyvnená a prepojená s dianím v iných regiónoch sveta. SR podporila posilnenie politického dialógu a spolupráce s partnerskými krajinami Aliancie v indo-pacifickom priestore, v južnom susedstve a na západnom Balkáne.

Slovensko v roku 2024 naďalej prispievalo ku kolektívnej obrane územia a suverenity spojencov zotrvaním v mnohonárodnej brigáde v Lotyšsku. Slovenská republika na samite vo Washingtone podporila spojenecký konsenzus k pokračujúcej adaptácii Aliancie na zhoršené bezpečnostné prostredie v Európe. Slovensko napredovalo v navyšovaní prostriedkov vynakladaných na obranu, v modernizácii svojich ozbrojených síl a zvyšovaní produkcie obranného priemyslu.

V roku 2024 bola podpora Ukrajiny jednou z hlavných priorít Aliancie. Slovenská republika podporila vznik aliančného mechanizmu "NATO Security Assistance and Training for Ukraine" a prispela k napĺňaniu záväzku Aliancie na podporu Kyjeva. Pomoc Slovenska zahŕňala bilaterálne dodávky nesmrtiaceho vojenského materiálu, prevádzkovanie logistického a opravárenského hubu, výcvik ukrajinských vojakov, humanitárne dodávky, príspevky do spoločných fondov NATO a pomoc pri zaistení energetickej bezpečnosti Ukrajiny.

SPOLOČNÁ ZAHRAJNIČNÁ A BEZPEČNOSTNÁ POLITIKA EÚ

Slovenská republika aktívne pôsobila v spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politike EÚ v kontexte aktuálnych výziev. Kľúčovým faktorom pre SR zostala podpora pre Ukrajinu s dôrazom na posilňovanie energetickej bezpečnosti, podporu integračných ambícií Kyjeva do európskych štruktúr a presadzovanie spravodlivého a trvalého mieru pre Ukrajinu založeného na kľúčových princípoch Charty OSN.

SR sa podieľala na formulovaní strategických reakcií EÚ na geopolitickú situáciu vo svete s dôrazom na konflikt na Blízkom východe, ale aj vývoj v európskom susedstve. SR sa aktívne angažovala v prospech politického riešenia krízy na Blízkom východe, prepustenia rukojemníkov zadržovaných Hamasom a tiež humanitárnej pomoci obyvateľom Gazy a Libanonu.

V súlade s programovým vyhlásením vlády SR, prístup k sankčnej politike EÚ zohľadňoval domáce ekonomické a obchodné záujmy s ohľadom na hodnotenie dopadov reštriktívnych opatrení EÚ na obchod a ekonomiku Slovenska.

SPOLOČNÁ BEZPEČNOSTNÁ A OBRANNÁ POLITIKA EÚ

SR bola súčasťou výcvikovej misie EÚ pre ozbrojené sily Ukrajiny, pričom nepodporuje myšlienku poskytovať výcvik na území Ukrajiny. V rámci misie EUMAM bolo na území SR od spustenia misie v novembri 2022 vyškolených 2 110 príslušníkov ukrajinských ozbrojených síl v 30 špecializovaných výcvikových moduloch.

BEZPEČNÉ SLOVENSKO V NESTABILNOM SVETE

V rámci medzinárodného krízového manažmentu EÚ Slovensko pokračovalo v nasadení príslušníkov ozbrojených síl v operáciách EÚ v Bosne a Hercegovine (EUFOR Althea – 50 vojakov), v Stredozemnom mori (EUNAVFOR MED IRINI – 4 vojaci), operačnom veliteľstve novej námornej operácie v Červenom mori (EUNAVFOR Aspides – 1 vojak) a v africkom Mali (EUTM Mali). Slovenskí experti boli aktívnou pridanou hodnotou v Monitorovacej misii v Gruzínsku (EUMM).

HYBRIDNÉ HROZBY A KYBERNETICKÁ DIPLOMACIA

SR sa zúčastňovala na tvorbe medzinárodných iniciatív zameraných na posilnenie odolnosti voči hybridnému pôsobeniu. Na pôde EÚ participovala na príprave spoločných opatrení voči zahraničným pôvodcom hybridného zasahovania, ako aj mechanizmov na zefektívnenie pomoci partnerom pri budovaní odolnosti. SR zdôrazňovala strategický záujem zachovať a posilniť princípy a normy medzinárodného práva v kybernetickom priestore. Na pôde medzinárodných organizácií, najmä v OSN, presadzovala SR model otvoreného, slobodného, stabilného a bezpečného kybernetického priestoru, v ktorom sú chránené ľudské práva a slobody.

KONTROLA ZBROJENIA, ODZBROJENIA A NEŠÍRENIA ZBRANÍ HROMADNÉHO NIČENIA

V rámci hodnotiaceho cyklu Zmluvy o nešírení jadrových zbraní podporovala SR posilnenie implementácie vo všetkých troch pilieroch (jadrové odzbrojenie, nešírenie jadrových zbraní, mierové využívanie jadrovej energie), ako aj znižovanie strategického a jadrového rizika. SR podporovala činnosť Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu pri plnení mandátu, osobitne pri stabilizácii situácie v oblasti jadrovej bezpečnosti na Ukrajine. SR podporovala nadobudnutie platnosti Zmluvy o všeobecnom zákaze jadrových skúšok.

SR podporovala implementáciu a dodržiavanie existujúcich noriem v oblasti zákazu biologických a chemických zbraní a napomáhala pri uskutočňovaní technických asistenčných návštev na Ukrajine. SR sa angažovala v hľadaní riešení týkajúcich sa kontroly zbrojenia v oblasti konvenčných zbraní, ktoré prispievajú k stabilite v Európe a Strednej Ázii.

BOJ PROTI TERORIZMU

SR podporovala aktivity orientované na boj proti terorizmu a násilnému extrémizmu formou účasti na 10. výročnej konferencii Globálnej koalície voči Daesh a ISIS vo Washingtone ako aj na iniciatíve Christchurch Call zameranej na boj proti radikalizácii v online priestore. Zástupcovia ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR aktívne participovali na činnosti Národného bezpečnostného a analytického centra.

PODPORA EFEKTÍVNEHO MULTILATERALIZMU

Organizácia spojených národov (OSN)

Slovenská diplomacia venovala pozornosť širokej škále tradičných otázok ako sú konflikty, odstraňovanie chudoby a hladu, odzbrojenie, klíma, ľudské práva, mládež, migrácia, ale aj novým výzvam, ako sú digitálne technológie či umelá inteligencia. SR podporovala mierové riešenia globálnych konfliktov a vystupovala za obnovu suverenity a územnej celistvosti Ukrajiny. Slovensko sa aktívne podieľalo na prebiehajúcom úsilí členských krajín o transformáciu inštitúcií a nástrojov globálnej spolupráce, aby boli účinnejšie a inkluzívnejšie a vedeli lepšie čeliť výzvam 21. storočia. Dôležitú úlohu v tomto smere by mali zohrať Pakt pre budúcnosť, Globálna digitálna dohoda a Deklarácia o budúcich generáciách. Na ich prijímaní počas Samitu pre budúcnosť, ktorý prebiehal na úvod 79. Valného zhromaždenia OSN, sa zúčastnila delegácia SR na čele s prezidentom P. Pellegrinim.

BEZPEČNÉ SLOVENSKO V NESTABILNOM SVETE

SR zdôraznila snahy o posilnenie diplomacie, dialógu a budovania dôvery medzi členskými štátmi, s prihliadnutím na rozmanitosť názorov, toleranciu a vzájomný rešpekt. Súčasťou tohto prístupu je snaha o posilňovanie spolupráce s krajinami tzv. Globálneho juhu, ktorá je pre riešenie súčasných celosvetových problémov nevyhnutná. Naším prístupom tiež chceme získať podporu a kredibilitu pre kandidatúru Slovenska na post nestáleho člena Bezpečnostnej rady OSN na roky 2028-2029.

K podpore národných záujmov na pôde multilaterálnej diplomacie prispelo členstvo Slovenska vo viacerých orgánoch a štruktúrach OSN. V rámci členstva v Hospodárskej a sociálnej rade OSN a výkonnej rade Rozvojového programu OSN Slovensko napomáhala snahám o urýchlenie dosiahnutia globálnych Cieľov udržateľného rozvoja OSN Agendy 2030, znižovanie nerovností, podporu udržateľného, inkluzívneho vzdelávania a spravodlivého hospodárskeho rastu. SR ako pozorovateľ v Rade OSN pre ľudské práva zostáva podporovateľom multilaterálnej odpovede na krízy v oblasti ľudských práv, ako aj nezávislosti Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva a osobitných procedúr. Svojím aktívnym prístupom k agende prispieva k dodržiavaniu a podpore ľudských práv vo svete; s týmto zámerom predložila SR kandidatúru na člena do Rady OSN pre ľudské práva na roky 2032-2034.

Rok 2024 bol finálnym, tretím rokom historicky prvého členstva SR v Riadiacej rade Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO), kde vnímajú Slovensko ako aktívneho hráča v agende globálneho zdravia. SR bola lídrom viacerých iniciatív v rámci WHO, ako je biologická bezpečnosť laboratórií a zmyslové poruchy.

Na pôde OSN vo Viedni prevzala SR v roku 2024 vedenie v procese medzinárodného úsilia o zefektívnenie vykonávania Dohovoru OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu. Stály predstaviteľ SR pri OSN, OBSE a iných medzinárodných organizáciách vo Viedni - veľvyslanec Peter Burian sa stal predsedom konferencie strán dohovoru s mandátom na dva roky.

V úvode roka 2024 Slovensko prebralo predsedníctvo v Európskej regionálnej skupine OSN pre výživu a poľnohospodárstvo, kde otvorilo viacero tém, ktoré sú dôležité najmä z pohľadu národných záujmov, ako napríklad biohospodárstvo, lesníctvo, uhlíkové poľnohospodárstvo a horské regióny.

Členstvo vo Výkonnej rade UNESCO využila SR na aktívne presadzovanie programov núdzovej pomoci pre Ukrajinu, Gazu, ako aj Libanon.

Politická destabilizácia a pokračujúce vojnové konflikty majú za následok znižovanie úrovne dodržiavania ľudských práv aj v zdravotnej a humanitárnej oblasti. Vrcholným podujatím v danom kontexte bola 34. medzinárodná konferencia Červeného kríža a Červeného polmesiaca v októbri 2024, ktorej sa zúčastnila i delegácia zo SR. Prebiehala implementácia príslubov SR deklarovaných na 2. globálnom fóre o utečencoch UNHCR v decembri 2023. Súčasne, na ženevských humanitárnych fórach bolo prezentované úsilie SR o humanitárnu a ekonomickú podporu Ukrajiny, vrátane starostlivosti o utečencov na území Slovenska.

Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE)

Rok 2024 z pohľadu fungovania OBSE bol poznačený pokračujúcou vojnou Ruska na Ukrajine. SR sa na pôde OBSE zasadzovala za relevantnosť a úlohu OBSE pri zaručovaní bezpečnosti v Európe, vrátane ochrany ľudských práv a právneho štátu, a budovaní, resp. obnovení dôvery medzi účastníkymi štátmi. Slovensko predsedalo Bezpečnostnému výboru OBSE, jednému z troch hlavných výborov OBSE.

Do októbra 2024 pôsobil na Ukrajine v pozícii osobitného predstaviteľa OBSE pre Ukrajinu slovenský diplomat veľvyslanec Marcel Peško. Jeho pôsobenie bolo vnímané ako cenný príspevok SR pre udržanie prítomnosti a zefektívnenie pôsobenia OBSE na Ukrajine.

BEZPEČNÉ SLOVENSKO V NESTABILNOM SVETE

Rada Európy

Medzi hlavné témy, ktorým sa Rada Európy v roku 2024 venovala, bola podpora Ukrajiny. V marci 2024 došlo k otvoreniu pobočky Registra škôd pre Ukrajinu v Kyjeve, v apríli bola spustená online platforma Registra škôd určená na predkladanie žiadostí a podnikli sa ďalšie kroky smerujúce k vytvoreniu kompenzačného mechanizmu a vytvoreniu Komisie pre pohľadávky Ukrajiny. Osobitná pozornosť sa venovala ochrane práv a bezpečnosti ukrajinských detí, najmä násilne deportovaných do Ruska, pričom bol požadovaný ich bezpečný návrat a vyvodenie zodpovednosti voči páchatelom.

Prijatie Rámcového dohovoru Rady Európy o umelej inteligencii a ľudských právach, demokracii a právnom štáte, ktorý bol otvorený na podpis v septembri vo Vilniuse, bol súčasťou osláv 75. výročia vzniku Rady Európy. Tzv. „Vilniusky dohovor“ sa tak stal vôbec prvým medzinárodným právne záväzným nástrojom zameraným na podporu rozvoja umelej inteligencie v súlade s našimi spoločnými hodnotami.

EURÓPSKA POLITIKA

Európska únia už 20 rokov je a naďalej ostáva pre Slovensko základným a nenahraditeľným životným priestorom. Hlavnou prioritou Slovenskej republiky vo vzťahu k Európskej únii bolo konštruktívne a nezávislé pôsobenie na pôde európskych inštitúcií, v rámci ktorého presadzovala suverénne pozície v prospech občanov Slovenska a obhajovala záujmy Slovenskej republiky v rámci jednotlivých politík Európskej únie, ako aj vo vzťahu k vonkajším partnerom.

Dianie v Európskej únii v roku 2024 bolo určované prechodom do nového inštitucionálneho a legislatívneho cyklu na nasledujúcich päť rokov. Tento proces odštartovali voľby do Európskeho parlamentu v júni 2024, v ktorých Slovensko dosiahlo historicky najvyššiu volebnú účasť od svojho vstupu do Únie - a to 34,38 %, a zvolilo si - tiež po prvýkrát - až 15 europoslancov. Následne si členské krajiny zvolili aj ďalších vysokých predstaviteľov EÚ - predsedu Európskej rady, predsedníčku Európskej komisie a vysokú predstaviteľku pre spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku. Slovensko v Komisii aj v novom legislatívnom období zastupuje Maroš Šefčovič, ktorý získal dôležité portfólio obchodu a hospodárskej bezpečnosti. Zároveň je zodpovedný za medziinštitucionálne vzťahy a transparentnosť.

Na začiatku nového cyklu EÚ lídri členských krajín zadefinovali v rámci Strategickej agendy politické priority Únie na roky 2024 - 2029. Hlavnými prioritami, ktoré presadzovalo aj Slovensko, sa stali v prvom rade ďalšie posilňovanie konkurencieschopnosti EÚ v globálnom prostredí, pri uplatňovaní rovnováhy medzi zelenou agendou a priemyselnou politikou, prinášanie inovatívnych riešení v oblasti migrácie a lepšia ochrana vonkajších hraníc ako aj zachovanie kohéznych fondov a silnej poľnohospodárskej politiky, s cieľom ďalšieho znižovania existujúcich regionálnych rozdielov. Vzhľadom na medzinárodný kontext bude mať v agende EÚ dôležité miesto aj obrana a bezpečnosť.

Slovensko podporilo zvyšovanie obranných spôsobilostí EÚ, kapacít a financovania európskeho obranného priemyslu vrátane malých a stredných podnikov, ako aj intenzívnejšie zameranie Únie na koordináciu civilnej a vojenskej pripravenosti na široké spektrum hrozieb voči EÚ a jej občanom.

Dôležitým momentom agendy EÚ bolo rozširovanie. Slovensko konzistentne podporovalo úsilie kandidátskych krajín na západnom Balkáne i vo východnom susedstve o plnohodnotnú integráciu do Únie, na základe plnenia stanovených kritérií a zásady zásluhovosti. V roku 2024 pokračovala aj diskusia k potrebe vnútornej reformy Únie v kontexte budúceho rozšírenia. Počas rokovaní zástupcovia Slovenska v súlade s Programovým vyhlásením vlády SR jasne tlmočili podporu pre zachovanie práva veta v rozhodovacích procesoch Rady Európskej únie. Aj keď európske zmluvy pripúšťajú aj ďalšie možnosti spolupráce, v záujme predchádzania fragmentácie pri implementácii politík bude Slovenská republika presadzovať pokrok založený na vzájomnom rešpekte a spolupráci.

V oblasti európskych politík bolo predchádzajúce obdobie poznačené rastúcim geopolitickým napätím a sériou prelínajúcich sa kríz, čo zanechalo stopy obzvlášť v európskom hospodárstve. Naplno sa prejavili dôsledky dlhodobého budovania závislostí, zaostávania európskeho priemyslu, štrukturálnych nerovnováh a absencie reforiem.

Rok 2024 jasne pomenoval výzvy a možné riešenia na zvýšenie globálnej konkurencieschopnosti EÚ. Udialo sa tak v podobe správy Enrica Lettu o budúcnosti jednotného trhu EÚ a správy Maria Draghiho o budúcnosti konkurencieschopnosti EÚ. Viaceré ich prístupy sú obsiahnuté v politických usmerneniach novej Európskej komisie z júla 2024 alebo v Budapešťianskej deklarácii, ktorú lídri členských štátov EÚ prijali na neformálnom samite v novembri 2024.

EURÓPSKA POLITIKA

Dlhodobo komunikované postoje Slovenskej republiky sa v mnohom zhodujú s posolstvami oboch správ. Ústredným motívom obnovy európskej konkurencieschopnosti, ktorý SR počas roka komunikovala na európskej pôde, je nastavenie rovnováhy v európskych zelených politikách spôsobom, aby nedochádzalo k znevýhodňovaniu, prípadne až odlivu európskeho priemyslu mimo EÚ a súčasne k zníženiu sociálnoekonomických štandardov v EÚ.

V uplynulom roku Slovenská republika venovala osobitnú pozornosť automobilovému priemyslu, ktorý významnou mierou prispieva k rastu európskeho hospodárstva. Slovenská republika počas roka dôrazne presadzovala, aby ďalšia transformácia automobilového sektora prebiehala s využitím všetkých dostupných udržateľných palív vrátane nízkouhlíkových. Koncom roka skupina členských štátov vrátane Slovenska predložila spoločný dokument s výzvou na prehodnotenie prístupu EÚ k automobilovému priemyslu ohľadom cieľov a tempa znižovania emisií.

V roku 2024 na európskej aj národnej úrovni prebiehala diskusia o budúcnosti politiky súdržnosti EÚ a o budúcnosti spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ po roku 2027. Výsledky oboch diskusií zásadne ovplyvnia návrh viacročného finančného rámca po roku 2027. V marci 2024 Európska komisia zverejnila 9. správu o súdržnosti, v ktorej zhodnotila prínos politiky súdržnosti k hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti EÚ. V júni 2024 členské štáty Únie vyzvali Európsku komisiu, aby zvážila vhodné spôsoby, ako v politike súdržnosti po roku 2027 poskytovať regiónom podporu, ktorá im umožní zvládnuť budúce výzvy.

V priebehu roka 2024 prebiehal na európskej úrovni strategický dialóg o budúcnosti poľnohospodárstva EÚ. V decembri 2024 sa členské štáty EÚ dohodli na záveroch Rady EÚ o budúcej spoločnej poľnohospodárskej politike po roku 2027. Členské štáty tiež zdôraznili potrebu hľadať primerané riešenie pre spravodlivé rozdelenie podpory spoločnej poľnohospodárskej politiky, najmä priamych platieb, medzi členské štáty, čo je pre Slovenskú republiku kľúčová priorita.

Migračná situácia v roku 2024 v Európe sa oproti predchádzajúcemu obdobiu zlepšila. Na západobalkánskej trase klesol počet nelegálnych prekročení až o 80 %, čo odráža aj úspešnú regionálnu spoluprácu a efektívne zapojenie Európskej agentúry pre pohraničnú a pobrežnú stráž Frontex. Pakt o migrácii a azyle, ktorý bol kvalifikovanou väčšinou členských štátov schválený vo februári 2024, však Slovenská republika považuje za dlhodobo neudržateľný nástroj, ktorý neposkytuje efektívne riešenia na zastavenie prílevu nelegálnych migrantov do Európy. Pozitívom bolo rozhodnutie o plnom začlenení Rumunska a Bulharska do schengenského priestoru od 1. januára 2025, ktoré Slovenská republika dlhodobo podporovala.

Osobitná pozornosť bola venovaná externej dimenzii migrácie s dôrazom na spoluprácu EÚ s tretími krajinami. Slovenská republika vyjadrila jasnú podporu pre všetky inovatívne prístupy k tejto spolupráci, akými sú exteritoriálne centrá na spracovanie žiadostí o azyl mimo EÚ po vzore taliansko-albánskeho projektu či návratové centrá v tretích krajinách. Celkovo Slovenská republika presadzovala najmä potrebu riešiť nelegálnu migráciu už pred hranicami Únie, pričom je potešiteľné, že tento prístup sa postupne stával aj európskym konsenzom. Blízkosť postojov k riešeniu migrácie na regionálnej i európskej úrovni si potvrdili aj lídri Slovenska, Maďarska a Srbska na samite v Komárne v októbri 2024, ktorý položil základy rozvoju spolupráce týchto krajín s cieľom boja proti nelegálnej migrácii na západobalkánskej trase.

Na vnútroštátnej úrovni dominovalo vo vzťahu k EÚ pripomínanie si 20. výročia vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie. Aktivity ministerstva zahŕňali podujatia zamerané prioritne na mladú generáciu: prednášky a diskusie predstaviteľov vedenia a zamestnancov rezortu zahraničia so študentmi stredných a vysokých škôl v regiónoch Slovenska, celoštátnu súťaž o najlepšie video o výhodách EÚ pre stredné školy ako aj výtvarnú súťaž pre základné umelecké školy. Prezentačné stánky v rámci Dní Európy v Bratislave a Košiciach boli priestorom na oslovenie širokej verejnosti.

PROSPERITA A SOLIDARITA

EKONOMICKÁ DIPLOMACIA

Jednou z priorít rezortu, ktorá vyplýva z Programového vyhlásenia vlády, je posilnenie ekonomickej dimenzie zahraničnej politiky a vytváranie strategických partnerstiev s ďalšími aktérmi ekonomickej diplomacie. V tomto kontexte bola podpísaná trojstranná dohoda medzi MZVEZ SR, MH SR a Slovenskou agentúrou pre rozvoj investícií a obchodu a Memorandum o porozumení a spolupráci medzi MZVEZ SR, MH SR, EXIMBANKOU SR a Radou slovenských exportérov.

Reforma ekonomickej diplomacie pokračovala prostredníctvom navyšovania počtu ekonomických diplomatov a ako aj zriadením nových zastupiteľských úradov. Zámerom je vytvoriť väčší priestor pre podporu slovenských záujmov na zahraničných trhoch, priťahovanie investícií a hľadanie nedostatkov pracovnej sily.

Kľúčovú platformu ekonomickej diplomacie s cieľom poskytnúť slovenským podnikateľským subjektom možnosť aktívneho dialógu so štátnymi inštitúciami podporujúcimi export predstavuje Exportné fórum, ktoré bolo po prvýkrát organizované v spolupráci s Radou slovenských exportérov v októbri 2024 v Žiline.

Na Exportné fórum nadväzovala porada slovenských ekonomických diplomatov. Súčasťou porady boli návštevy firiem a stretnutia s inovatívnymi subjektami a inštitúciami z regiónu.

Vstup slovenských spoločností na zahraničné trhy a prílev zahraničných investícií do SR podporovalo ministerstvo aj prostredníctvom projektov ekonomickej diplomacie. V roku 2024 bolo zrealizovaných 32 projektov v celkovej hodnote 259 841 eur.

V roku 2024 pokračovali iniciatívy na podporu medzinárodnej spolupráce v oblasti inovácií. Podujatie Inovačné dni vytvorilo príležitosti pre slovenské firmy a vedecko-výskumné inštitúcie na prezentáciu unikátnych technológií a inovácií.

Zahraničným partnerom predstavilo firmy, ktoré vo svojich oblastiach vynikajú a dosahujú výrazné medzinárodné úspechy. Celkovo sa uskutočnilo už 33 podujatí z cyklu Inovačné dni, pričom v roku 2024 navštívili zahraniční veľvyslanci spolu so štátnym tajomníkom R. Chovancom firmy InoBat (vo Voderadoch), Virtual Reality Media a Spirit Company / TOISON (v Trenčíne a Trenčianskych Tepliciach), Virtual Medicine a AKULAR (v Bratislave) a M2M Solutions, FSM GROUP, Codium a 24-pay (v Žiline). V spolupráci s Úradom podpredsedu vlády SR pokračovalo prepájanie ekonomickej diplomacie do cielenej, intenzívnej spolupráce so Slovákmi žijúcimi v zahraničí, vrátane tzv. novej diaspóry, s cieľom systematického organizovania podujatí a realizácie rôznych foriem aktivít zameraných na zapájanie slovenských profesionálov v zahraničí do projektov na Slovensku.

S cieľom prispieť k trvalo udržateľnému hospodárskemu rastu a podporiť domáce spoločnosti pri ich prieniku na zahraničné trhy realizovalo MZVEZ SR podujatia Z regiónov do sveta. Štátny tajomník R. Chovane absolvoval viacero stretnutí v regiónoch s firmami a rokoval o ich potrebách pri presadzovaní na zahraničných trhoch. Zároveň uskutočnil pracovné stretnutie s predstaviteľmi 21 zahraničných obchodných a priemyselných komôr akreditovaných v SR, s ktorými diskutoval o skvalitnení spolupráce s cieľom zefektívniť aktivity ekonomickej diplomacie SR. Súčasťou tohto formátu bola aj prezentácia regiónu a vinárskej tradície južného Slovenska vedúcim diplomatických misíí akreditovaných v SR.

SR zabezpečila národný stánok SR na konferenciách a veľtrhoch ReBuild Ukraine vo Varšave, ktoré sa konali v mesiacoch jún a november. Podujatie predstavovalo významnú platformou pre investičné projekty zamerané na obnovu Ukrajiny. V roku 2024 sa oboch veľtrhov zúčastnilo 19 slovenských firiem z oblasti zdravotníctva, rehabilitácie, stavebníctva a energetiky, ktoré mali priestor nielen odprezentovať svoje produkty a služby pred medzinárodným publikom, ale aj nadviazať kontakty s ukrajinskými samosprávami.

PROSPERITA A SOLIDARITA

V roku 2024 sa uskutočnilo viacero bilaterálnych vrcholových podujatí, ktoré potvrdili nadštandardné vzťahy a najmä prínos Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj pre slovenskú ekonomiku. Generálny tajomník OECD navštívil Slovensko dvakrát – v marci 2024, kedy prezentoval ekonomický výhľad SR a v októbri počas konferencie Tatrsummit. Vrcholom roka bola návšteva prezidenta SR v OECD. Prezident Peter Pellegrini vystúpil na pôde Rady a stretol sa s najvyššími predstaviteľmi OECD a Medzinárodnej agentúry pre energetiku.

Potreba užšej vzájomnej spolupráce štátov Trojmorja, východnej časti EÚ, na základe spoločných investícií a projektov v oblastiach infraštruktúry, energetiky, inovácií, podpory podnikateľských väzieb, ako aj zvyšovania odolnosti voči kybernetickým hrozbám dominovali aprílovému samitu Trojmorja 2024 vo Vilniuse. Podnikateľské fórum na okraj samitu Trojmorja sa za účasti podnikateľských subjektov zo SR zameralo na ekonomickú spoluprácu v oblasti logistiky, zelených technológií, ale aj na obnovu a rekonštrukciu Ukrajiny.

ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCA A HUMANITÁRNA POMOC

MZVEZ SR v spolupráci s ostatnými členmi Koordinačného výboru SR pre rozvojovú spoluprácu pripravilo novú Strednodobú stratégiu rozvojovej spolupráce SR na roky 2025 – 2030, ktorú predložilo na schválenie vláde SR. Do jej prípravy boli zapojení okrem subjektov štátnej správy aj zástupcovia mimovládneho a podnikateľského sektora. V snahe o zvyšovanie kvality a efektívnosti systému a politik rozvojovej spolupráce SR bola spustená príprava ich komplexného hodnotenia zo strany Výboru OECD pre rozvojovú spoluprácu, ktoré bude realizované v priebehu roka 2025. Výsledkom peer review bude správa OECD s odporúčaniami na zlepšenie kvality a efektívnosti systému rozvojovej spolupráce.

Hlavným príjemcom oficiálnej humanitárnej pomoci Slovenskej republiky bola v roku 2024 Ukrajina, ktorá od začiatku ruskej invázie vo februári 2022 dosiahla výšku viac ako 21,6 mil. eur (z toho 5,2 mil. eur za rok 2024). Slovensko poskytlo 2 finančné príspevky v celkovej výške vyše 4 milióny eur na zabezpečenie humanitárnej pomoci Ukrajine v energetickej oblasti a v oblasti humanitárneho odmiňovania. Dotáciami Slovenskej agentúry pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu (SAMRS) boli podporené projekty v oblasti zabezpečenia zdravotnej starostlivosti a energetickej bezpečnosti.

Slovensko prostredníctvom dotácií SAMRS začalo realizáciu piatich nových humanitárnych projektov na Ukrajine za viac ako 1,3 milióna eur. Prostredníctvom týchto projektov SlovakAid prispieva k zabezpečeniu urgentných potrieb ľudí v núdzi, a to formou distribuovania potravinových a hygienických balíčkov, poskytovania poukážok na nákup liekov, potravín a hygienických potrieb ako aj formou psychosociálnej pomoci. Slovensko pomáhalo ohrozeným obyvateľom Ukrajiny prekonať náročné zimné obdobie aj prostredníctvom špeciálnej dodávky materiálnej humanitárnej pomoci.

Slovensko sa aj v roku 2024 aktívne podieľalo na riešení príčin a dôsledkov migračnej krízy, ktorá sa globálne prehlbuje nielen vplyvom vojny na Ukrajine, ale aj eskaláciou konfliktu na Blízkom východe medzi Izraelom a Hamasom. Formou dotácií bola podporená realizácia jedného humanitárneho projektu v regióne Blízkeho a Stredného východu (Sýria, Irak a Libanon), a to v Sýrii v celkovej hodnote 250-tisíc eur. Projekt je zameraný najmä na oblasť budovania vodnej infraštruktúry a mimoriadne prispieva k zlepšovaniu životných podmienok a rozvoju miestnych komunít zasiahnutých ozbrojenými konfliktmi, zemetrasením a migračnou krízou. V severnom Iraku Slovensko pokračovalo v aktivitách zameraných na zabezpečenie pitnej vody pre miestne komunity vrátane utečencov.

PROSPERITA A SOLIDARITA

Po eskalácii bezpečnostnej situácie v Libanone v septembri 2024 vláda SR schválila uskutočnenie humanitárneho letu, ktorého cieľom bol transport občanov SR a iných krajín do SR. V rámci humanitárnej pomoci v roku 2024, na žiadosť kubánskej vlády, Slovensko poskytlo finančný príspevok pre Svetový potravinový program vo výške 200-tisíc eur.

Slovensko pokračovalo v aktívnej spolupráci s programovými krajinami (Gruzínsko, Moldavsko a Keňa) definovanými Strednodobou stratégiou rozvojovej spolupráce. V roku 2024 v Keni aj v Moldavsku prebiehala prvá fáza projektov strategického partnerstva s dotáciou 1 milión eur. V Keni bola cieľom projektu digitalizácia základných a stredných škôl v kraji Machakos a zvýšenie digitálnych zručností učiteľov v tomto regióne. Spolupráca s Moldavskom súvisela najmä s politickými prioritami krajiny, ktorými sú energetická bezpečnosť a efektívnosť, zalesňovanie a v neposlednom rade aj pokračujúca eurointegrácia. Realizovaný bol finančný príspevok vo výške 100-tisíc eur, určený na zvyšovanie energetickej efektívnosti moldavských verejných budov.

Cieľom ďalšieho projektu SlovakAid bola podpora environmentálne udržateľného poľnohospodárstva a výroby potravín, ktoré vytvárajú pracovné miesta, zvyšujú energetickú a potravinovú sebestačnosť. Veľmi dôležitou sa ukazuje potreba zapájania slovenského podnikateľského sektora do projektov rozvojovej spolupráce. V roku 2024 bola vyhlásená výzva na podporu podnikateľských partnerstiev s alokáciou 600-tisíc eur. Potešujúcim faktom je, že počet žiadateľov každoročne stúpa a napriek kolísavej kvalite žiadostí ide o prejav zvyšujúceho sa záujmu súkromného sektora. Aj keď bola z dôvodu finančnej konsolidácie finálna alokácia na tento program znížená na 423-tisíc eur, podarilo sa podporiť 4 projektové návrhy v Bosne a Hercegovine, Gambii, Keni a Ukrajine.

PREZENTÁCIA A KOMUNIKÁCIA

MZVEZ SR pokračovalo v posilňovaní pozitívneho vnímania našej krajiny v zahraničí a presadzovaní jej záujmov prostredníctvom kultúrnej a verejnej diplomacie. V roku 2024 sa v kultúrnej oblasti činnosť rezortu sústredila na realizáciu konceptu väčších vlajkových projektov a multižánrových Týždňov/Mesiakov Slovenska vo vybraných krajinách, ktoré boli doplnené množstvom jednorazových kultúrnych podujatí realizovaných po celom svete. Mnohé z nich boli spojené a venované oslavám 20. výročia vstupu SR do EÚ a NATO, 35. výročiu Nežnej revolúcie a 80. výročiu Slovenského národného povstania. Dlhodobým východiskom pre postup a aktivity MZVEZ SR v danej oblasti je rezortná Koncepcia prezentácie slovenského umenia a kultúry v zahraničí, ktorá bola v roku 2024 aktualizovaná na roky 2025 – 2028.

Monotematické vlajkové projekty boli venované prezentácii výtvarného umenia v Belgicku a predstaveniu slovenskej literatúry a ilustrácií vo Francúzsku. V belgických Antverpách bola v máji prezentovaná výstava maľby, objektov, inštalácií a grafiky pod názvom „Fragmenty a mýty“ a na prelome októbra a novembra výstava grafiky „Printing still – stredná generácia“, ktorá priblížila tvorbu 5 slovenských umelcov. Vo Francúzsku sa v marci v kuratore Medzinárodného domu umenia pre deti - BIBIANA konala v priestoroch UNESCO v Paríži prezentácia tvorby slovenskej ilustrácie a knižnej tvorby, zachytávajúca prierez ocenených ilustrácií posledných ročníkov Bienále ilustrácií Bratislava. V októbri sa v prestížnom parížskom Dome poézie uskutočnilo literárno-dramatické podujatie venované súčasnej slovenskej poézii.

Pre širokospektrálnu prezentáciu slovenskej kultúry realizovanú pod názvom Týždeň/Mesiak Slovenska sa prioritnými krajinami v roku 2024 stali Bosna a Hercegovina, Spojené kráľovstvo a Argentína, ku ktorým sa pridala aj Kórejská republika. Prezentácie sa začali v máji Mesiacom Slovenska v Spojenom kráľovstve. Hlavnými podujatiami boli výstava „Transmodernita“ pod kuratelou Slovenského centra dizajnu a festival slovenskej literatúry.

V septembri sa naprieč celou Bosnou a Hercegovinou uskutočnili Dni slovenskej kultúry spojené s prezentáciou Bašagičovej zbierky, slovenského výtvarného umenia, kinematografie a folklóru. Završením boli novembrové Dni slovenskej kultúry v Buenos Aires v podobe realizácie viacerých koncertov vážnej hudby, prezentácie filmovej tvorby a monotematickej výstavy. V Kórejskej republike boli súčasťou prezentácie džezové koncerty, projekcia filmu a prezentácia panelovej výstavy k výročiu Nežnej revolúcie.

Do realizácie kultúrnej diplomacie sa aktívne zapájali aj ostatné zastupiteľské úrady Slovenskej republiky, vrátane slovenských inštitútov. Otvorením desiateho slovenského inštitútu v marci 2024 v Londýne SR opäť raz rozšírila rozsah svojich možností pri prezentácii Slovenska a pri posilňovaní jeho pozitívneho vnímania. Jubilejné 30. výročie vzniku prvého Slovenského inštitútu, sme oslávili v Prahe koncertom sólistov opery SND. Podobne aj ďalšie inštitúty pokračovali v prezentácii vysokého štandardu súčasnej slovenskej kultúry a umenia. Pozitívne hodnotené boli koncerty vážnej hudby vo Viedni, Prahe, Paríži a Dortmunde.

Počas slovenského predsedníctva v Stredoeurópskej kultúrnej platforme sa v Jerevane konala prezentácia autorského šperku absolventov umeleckých vysokých škôl krajín platformy a Arménska. Mimoriadne významným bolo slávnostné odovzdanie daru SR - bronzovej sochy do zbierky umeleckých predmetov UNESCO v Paríži.

Významným prvkom realizácie kultúrnej diplomacie SR v zahraničí v roku 2024 bolo konanie podujatí k výročiam spojeným s novodobou históriou SR. Množstvo koncertov a podujatí bolo venovaných 20. výročiu vstupu SR do EÚ a NATO, ktoré sa uskutočnili napr. v Berne, Bruseli, Dubline, Kišínove, Lisabone, Ľubľane, Madride, Neapole, New Yorku, Nikózii, Sarajeve, Sofii, Štokholme, Tirane, Varšave, Záhrebe, v mnohých prípadoch v spojení s prezentáciou tematickej rezortnej výstavy.

PREZENTÁCIA A KOMUNIKÁCIA

K 35. výročiu Nežnej revolúcie sa uskutočnili koncerty v Lisabone, Sarajeve, Tokiu, Záhrebe, výstavy v Taipeji, Buenos Aires a ďalších mestách. 80. výročie SNP sme si pripomenuli konaním tematických výstav v Belehrade, Berne, Budapešti, Helsinkách, Moskve, Rige, Štrasburgu, Taipeji, Varšave, Moskve, či premietaním filmu *Moje povstanie 2* v Kodani, Londýne, Pekingu a Prahe.

V oblasti verejnej a kultúrnej diplomacie v rámci SR sa rezort diplomacie v roku 2024 zamerlal najmä na pripomínanie si dôležitých míľnikov histórie. Pri príležitosti 20. výročia vstupu SR do EÚ bola pripravená panelová výstava „Slovensko na mape EÚ“. Smerom k širokej verejnosti sa rezort prezentoval vlastným stánkom a edukačným program na oslavách 80. výročia Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici a počas osláv 80. výročia Karpatsko-duklianskej operácie na Dukle a vo Svidníku.

Pri príležitosti 35. výročia Nežnej revolúcie zorganizoval rezort diplomacie spomienkové podujatie, na ktorom boli novembrové dni priblížené diplomatickému zboru akreditovanému v Bratislave diplomatmi pamätníkmi zlomových dní. V oblasti športovej diplomacie rezonovali najmä Olympijské a Paralympijské hry v Paríži.

Pod záštitou ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Juraja Blanára sa v septembri 2024 šiestykrát uskutočnilo v rámci MZVEZ SR dobročinné podujatie *Diplomatická kvapka krvi*, organizované v spolupráci s Národnou transfúznou službou SR.

SLUŽBA OBČANOM

KONZULÁRNA AGENDA A KRÍZOVÝ MANAŽMENT

V roku 2024 konzulárna služba venovala prioritnú pozornosť zabezpečovaniu kvality a dostupnosti konzulárnych služieb a pomoci občanom SR v zahraničí. Od októbra 2024 začalo činnosť Medzinárodné operačné krízové centrum, prostredníctvom ktorého môžu občania SR kontaktovať MZVEZ 24 hodín/7 dní v týždni. Cieľom vytvorenia profesionálneho útvaru na zabezpečovanie prvotného kontaktu je poskytovanie kvalitných a profesionálnych informácií konzulárno-krízového charakteru primárne na pomoc občanom SR v zahraničí. V oblasti konzulárnej asistencie občanom SR pokračoval narastajúci trend žiadostí o konzulárnu pomoc. Tento trend reflektoval silnú letnú turistickú sezónu, počas ktorej bol zaznamenaný rekordný počet slovenských turistov v zahraničí. Viaceré zastupiteľské úrady, najmä v krajinách s veľkou slovenskou diaspórou resp. v rozľahlých krajinách organizovali výjazdové konzulárne dni.

Reflektujúc potreby pracovného trhu, MZVEZ SR zefektívnilo proces podávania žiadostí o národné víza pre vybrané profesie najmä zapojením externého poskytovateľa služieb, ako aj využívaním inštitútu „lietajúceho konzula“. Projekt lietajúcich konzulov bol zameraný na dočasné personálne posilnenie zastupiteľských úradov a spracovávanie nárazovo vysokého počtu žiadostí o víza.

V oblasti krízového manažmentu sa SR na úrovni EÚ angažovala v rámci Mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany. Príkladom úspešného nasadenia slovenských kapacít boli humanitárne transfery palestínskych onkologicky chorých detí, ktoré Slovensko v roku 2024 realizovalo dvakrát, a to z Káhiry do Belgicka v júli 2024 a z Káhiry do Dublinu v decembri 2024. Slovensko sa zaradilo medzi jednu z prvých krajín EÚ, ktorá poskytla svoje kapacity v rámci certifikovaného modulu Euracare Flight and Shelter na zabezpečenie humanitárnej evakuácie.

Aktivita mala pozitívnu odozvu v zahraničí, pričom poskytla Slovensku priestor na propagáciu vlastného modulu leteckej záchrany a slovenského zdravotníckeho tímu.

Rezort diplomacie zabezpečil v spolupráci s MV SR a MZ SR individuálnu repatriáciu slovenských občanov z Číny, USA a Turecka. S cieľom zaistenia bezpečnosti slovenských občanov nachádzajúcich sa v Libanone sa v októbri realizovali humanitárne evakuačné lety z Bejrútu do Bratislavy. Z Libanonu do bezpečia bolo prepravených celkovo 94 osôb, z toho 34 slovenských občanov vrátane 24 detí.

STAROSTLIVOSŤ O SLOVÁKOV ŽIJÚCICH V ZAHRAŇIČÍ

V priebehu roku 2024 sa Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí (ÚSŽZ) venoval okrem svojej kľúčovej agendy poskytovania dotácií a vydávania osvedčení najmä prehlbovaniu dialógu medzi Slovenskou republikou a Slovákami žijúcimi v zahraničí, ako aj so spoločenstvami Slovákov dočasne žijúcimi v zahraničí. V roku 2024 bolo schválených a vyplatených 600 dotačných žiadostí v celkovej hodnote viac ako 2,3 milióna eur. Zároveň Úrad vydal 771 nových osvedčení Slováka žijúceho v zahraničí. V októbri ÚSŽZ organizoval konferenciu Slovenská republika a Slováci žijúci v zahraničí, na ktorú prijalo pozvanie 60 zástupcov krajských organizácií a spolkov z 22 krajín sveta.

V roku 2024 sa ÚSŽZ prednostne venoval témam vzdelávania, národnej kultúrnej identity, využitia profesionálnej diaspóry v prospech Slovenska a digitalizácie. Aktívny bol v danej oblasti aj rezort diplomacie, ktorý prostredníctvom svojich zastupiteľských úradov pokračoval v spolupráci so slovenskými diaspórami v zahraničí. Dokladom sú aktivity realizované v USA, kde podpora procesu prepájania a sieťovania krajanov sa stáva dôležitou súčasťou realizácie ekonomickej, verejnej a kultúrnej diplomacie SR.

EFEKTÍVNA ZAHRANIČNÁ SLUŽBA

K 1. decembru 2024 mala SR vo svete:

**94 zastupiteľských úradov (z toho 63 veľvyslanectiev),
8 misií pri medzinárodných organizáciách,
10 generálnych konzulátov,
1 pobočku zastupiteľského úradu,
1 Slovenský ekonomický a kultúrny úrad,
11 slovenských inštitútov.**

K 31. decembru 2024 v rezorte diplomacie pracovalo:

**1 142 zamestnancov, z toho v ústredí 515 zamestnancov
a v zahraničí 627 zamestnancov.**

VÝDAVKY MZVEZ SR ZA ROK 2024

(zjednodušený prehľad programovej štruktúry – skutočné čerpanie v eur)

Programy MZVEZ SR:	152 113 578
Rozvoj zahraničných vzťahov	148 623 157
z toho:	
Riadenie programov	43 180 861
Vzdelávanie zamestnancov	187 773
Refundácia výdavkov z operačného programu Technická pomoc	233 931
Ekonomická diplomacia	452 097
Diplomatická reprezentácia SR v zahraničí	96 091 805
Kultúrna reprezentácia SR v zahraničí	1 645 377
Pracovná sila zo zahraničných miestnych zdrojov	6 831 313
Štátna politika k Slovákom žijúcim v zahraničí	3 490 421
Medzirezortné programy:	36 314 434
Rozvojová spolupráca - MZVEZ SR	10 359 123
Informačné technológie financované zo štátneho rozpočtu - MZVEZ SR	7 033 481
Zvýšenie úrovne informačnej a kybernetickej bezpečnosti MZVEZ SR	241 309
Príspevky SR do medzinárodných organizácií - MZVEZ SR	18 680 521
VÝDAVKY SPOLU	188 428 012

MINISTERSTVO
ZAHRANIČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY